

Når kristendom gjøres moteriktig

Av Jon Kvalbein. Aftenposten, 11. Juli, 2006

I krisetider har teologer forsøkt å berge kristendommen ved å gjøre den mer tidsriktig. Slike forsøk bør betraktes med skepsis.

Den liberale teologien som oppsto på slutten av 1800-tallet, fikk form i møte med en naturvitenskap som avviste underet. Store tekniske nyvinningene hadde gitt naturvitenskapen enorm prestisje. Alt som skjer i naturen har en naturlig årsak, sa positivistene, miraklenes tid er forbi. De liberale teologene ville berge troen ved å tilpasse den til den moderne virkelighet. Det er umulig å holde fast ved troen på jomfrufødselen, Jesu undergjerninger, legemets oppstandelse og det evige liv, mente de. Modernismen krever en ny kristendomsforståelse.

Men det åndelige klimaet endret seg. To verdenskriger og atombomben svekket troen på vitenskapens evne til å skape en bedre fremtid. Man erkjente naturvitenskapens begrensninger. Den kan ikke gi grunnlag for noen etikk. Den gir oss ingen mening med livet. Mekaniske årsaker kan ikke forklare alt. Nyreligiøse strømninger førte til ny åpenhet for det overnaturlige. Og den modernistiske liberale teologien som ville oppgi underet i møte med naturvitenskapen, døde av overflødighet. Fra 1980-årene har en postmoderne tankegang fått stadig sterkere innflytelse. Den retter grunnleggende kritikk mot alle vitenskaper, religioner og livssyn. Kan språket beskrive en objektiv virkelighet? Er det mulig å si at noe er sant?

Sannhet og frihet står i et spenningsfylt forhold til hverandre. Et moralsk menneske kjenner seg forpliktet av sannheten. Normer begrenser menneskets handlingsrom. Først når det sanne og rette er ryddet av veien, blir det enkelte mennesket sin egen autoritet. Frihet er blitt postmodernismens overordnede ideal. Hvert enkelt individ må ha frihet til å bestemme hva som er sant og rett for seg selv, så lenge det ikke avgrenser andres frihet.

Men i frihetens skygge blomstrer relativismen. Alle slags tilbud falbys på livssynenes marked. New Age har sine salgsboder. I konkurranse med spåkoner, astrologer og aromaterapeuter har human-etikerne vansker med å trekke kunder til sine moderne antikviteter. Religioner og sekter byr seg frem med vekslende suksess. På dette torget opptre også postmoderne liberale teologer med sitt tidsriktige budskap. Kom til vår åpne folkekirke, roper de. Her er frihet for alle. Du kan få tro hva du vil og leve slik du ønsker, - er du døpt, er du fullverdig medlem av kirken. Noen dom etter døden trenger ingen å frykte. For Gud er tolerant og glad i alle. Slik lyder det nye liberale evangelium. Og våre postmoderne massemedier applauderer. De har forstått at kampen for friheten til å overskride grenser er mer lønnsom enn kampen for sannheten som setter grenser.

En kirke kan ikke knekkes av ytre forfølgelse. Men den kan ødelegges innenfra - ved å tilta seg politisk makt, ved å tilpasse seg tidsåndens skiftende krav eller ved å oppløses av indre relativisme. Kristendom er ingen hjemmesnekret konstruksjon med utskiftbare deler. Kristen tro har et historisk innhold. Kristus forkynte seg selv som sannheten og oppfordret til omvendelse og etterfølgelse. Kristen tro gjør krav på sannhet og vil forme livet. Den smale veien kan ikke gjøres bred.

Den postmoderne teologien vil neppe vare lenge. Den blir gravlagt sammen med relativismen. For ingen kan leve av den tro at alt er like troverdig. Kristustroen overlever nok. Men der den selvsentrerte frihetens tsunami har sopet sannheten til side, vil skadevirkningene være langvarige.